

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาการรับรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครอบครัวในชนบทมีรูปแบบการศึกษา สถานที่ ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดตามลำดับดังนี้

รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study) โดยมุ่งอธิบายการรับรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครอบครัวในชนบท

สถานที่ดำเนินการศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเป่า หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านเป่า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา

ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2544 – พฤษภาคม พ.ศ. 2545

ประชากรที่ศึกษาและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็น บิดาหรือมารดา หรือผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีบทบาทในการดูแลใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัยมากที่สุดที่นำเด็กมาฝากเลี้ยงและรับการศึกษาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเป่า มีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 75 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อมูลทั้งหมด จำนวน 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์กับเด็ก ระยะเวลาการเลี้ยงดู จำนวนบุตร รายได้ของ ครอบครัว ลักษณะของครอบครัว การได้รับสื่อหรือความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและแนวความคิดและการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ การรับรู้เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครอบครัว ในชนบท ซึ่งสร้างขึ้นโดยการศึกษา ค้นคว้ารวบรวมจากหนังสือตำรา วิชาการงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 ข้อ ประกอบไปด้วย การรับรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม ด้านภาษา และด้านความคิดและสติปัญญา ลักษณะคำถามมีข้อความเชิงบวกจำนวน 11 ข้อ และข้อความเชิงลบจำนวน 9 ข้อ ข้อคำถามเชิงบวก เป็นข้อความของการรับรู้ที่เหมาะสม ข้อความเชิงลบเป็นข้อความการรับรู้ที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนคำตอบของการรับรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครอบครัวในชนบทกำหนดเป็นมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความเข้าใจของผู้ตอบมากที่สุด

เห็นด้วยมาก หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความเข้าใจของผู้ตอบค่อนข้างมาก

เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความเข้าใจของผู้ตอบเพียงครั้งหนึ่ง

เห็นด้วยน้อย หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความเข้าใจของผู้ตอบเพียงเล็กน้อย

ไม่เห็นด้วยเลย หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความเข้าใจของผู้ตอบเลย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครอบครัวในชนบทสร้างขึ้นโดยการค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 ข้อ ประกอบไปด้วยพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม ด้านภาษา และด้านความคิดและสติปัญญา ลักษณะคำถามมีข้อความเชิงบวกจำนวน 15 ข้อ และข้อความเชิงลบจำนวน 5 ข้อ

คำถามเชิงบวกเป็นข้อความที่ผู้ตอบมีพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องเหมาะสม ข้อคำถามเชิงลบเป็นข้อความที่ผู้ตอบมีพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม คำตอบของพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครอบครัวในชนบท มีคำตอบให้เลือกตอบ 4 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ข้อความนั้นผู้ตอบกระทำอย่างสม่ำเสมอทุกวันหรือกระทำเป็นส่วนใหญ่ที่มีเหตุการณ์

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นผู้ตอบกระทำบ้างเป็นบางครั้งหรือกระทำเป็นส่วนน้อยที่มีเหตุการณ์

ไม่เคยปฏิบัติเลย หมายถึง ข้อความนั้นผู้ตอบไม่เคยกระทำเลยแม้ว่าจะมีเหตุการณ์

ไม่มีเหตุการณ์ให้ปฏิบัติ หมายถึง ข้อความนั้นไม่มีเหตุการณ์ให้ผู้ตอบปฏิบัติ

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้

1. การหาความเที่ยงตรง (validity) นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ กุมารแพทย์ประจำศูนย์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กภาคเหนือ จ.เชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ประจำภาควิชากิจกรรมบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน หลังจากการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้ศึกษานำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำนั้น ๆ

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มบิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในชนบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) (ยูวดี ภาษา และคณะ, 2537, หน้า 124.) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.75

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากบิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองที่มีบทบาทในการดูแลใกล้ชิดกับเด็กปฐมวัยมากที่สุดโดยผู้ศึกษาเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเองทั้งหมด โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้ศึกษาประสานงานกับครูผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำการรวบรวมรายชื่อเด็กที่ผู้ปกครองนำมาฝากเลี้ยงหรือนำมารับการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเป่าในปัจจุบันพร้อมทั้งขอความร่วมมือจากครูในการนัดหมายผู้ปกครองเด็กเพื่อทำการสัมภาษณ์
2. ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาทำการที่แจ้งวัตถุประสงค์ แล้วสอบถามถึงผู้ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กมากที่สุด แล้วจึงทำการสัมภาษณ์
3. กำหนดการสัมภาษณ์ในวันจันทร์-ศุกร์ สัมภาษณ์ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเป่า ในช่วงเวลา 07.00 – 08.30 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้ปกครองมาส่งเด็กที่โรงเรียน เวลา 15.00 – 17.00 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้าน ผู้ศึกษาติดตามไปสัมภาษณ์ที่บ้านในตอนเย็นและวันเสาร์ – อาทิตย์ ในกรณีที่ผู้ปกครองมีความจำเป็นไม่สะดวกมาตามนัดหมายหรือในกรณีที่ผู้ที่มีรับส่งเด็กไม่ใช่ผู้ดูแลและใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด
4. หลังจากได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วผู้ศึกษาทำการตรวจสอบความถูกต้องแล้วรวบรวมแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows ในส่วนข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และข้อมูลพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน